

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 3

Fylke: Vest-Agder

Tilleggsspørsmålnr.

Herad: Fjotland

Emne: Brynet

Bygdelaq:

Oppskr. av: Johan Jerstad

Gard:

(adresse): Dampl. 15, Ulkvaalhogby

G.nr.

Br.nr.

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

1. Brynet, n. Namnet heivu ukjend.
2. Er vissst mest kunststein no. Ikkje naturleg bry-
nestein i bygdi. Veit ikkje kor bryni kom frå,
men ein gong Gudtorm Efteetoe fortalde ei
soge, fortalde han um ein mann som
var he Telemark, he "Bryneberget".
3. Først sliping so bryning. Men raketniid hed
eg aldri set he slipt.
4. Der id tradisjon um et dei "tynnslø" ljærne
(eg hev tenkt meg at slipesteinen kom ikring
1800. Asgerd Jørgrimsdotter Anaben (1735-1832)
sa um mannen sin, Olav Freriksson Anaben
(1734-84), at han var so god til tinnslø ljærne
han var heime so stölen laurdagane og
tinnslø i smida. Um dei da' ~~han~~ slo
med dei too-tre dagar, so gjekk dei so lett at
ein snauðt kjende dei i grasch. "Det va så
galt da' dei fekk slipesteinen". Før kunde me
slø heila vigå med ljødnan, men nå hli
dei udekjende mest med samal, sa ho. Første
gong eg hev set slipestein nemst i skifte 4
1805. Dei gamle heimsmidde ljærne var tinn-
ne og utan meit, var slø i tværbud —,
medan ljærne no er slø . Dei tynde ljærne

2
ein dag i vika seiges det. Det blir fortalt
at på Hvaland var dei so gode til tinn-
slå ty at ein stor part av bygdi gjekk dit og
jakk tinnsløye gjærne, men i mest alle dei
skjettebrei og hev set er nemnd, Myrsløkam-
mer og det min vel helet tyda på at dei tinn-
slø på kvart bruk

5. Skjettebrei stod ved sethusi eller på stobu!

7. I gamle tid brukta dei byrne og stikka, ut
likevel med mangneka sand

8. Tåk gjærne av orvet når dei stjer

9. Det orvet på skrå frammanfor seg og held i fjå-
som peiker ut og lut upp og byrner.

10. Hög ukkje byrnekopv

13. Fjklar berre naturbyrne, sputter på dei

14. Nei.

16. Nei.

17. Nei

18. Nei

19. Nei

20. Nei

Johan Jerstad.

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

adr. NORSK FOLKEMUSEUM

BYGDØY

326